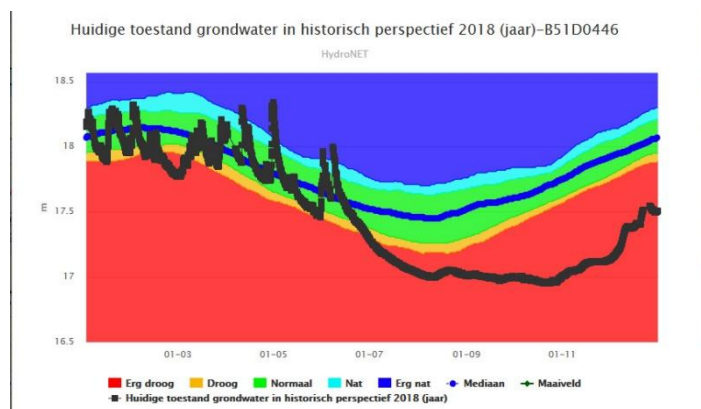
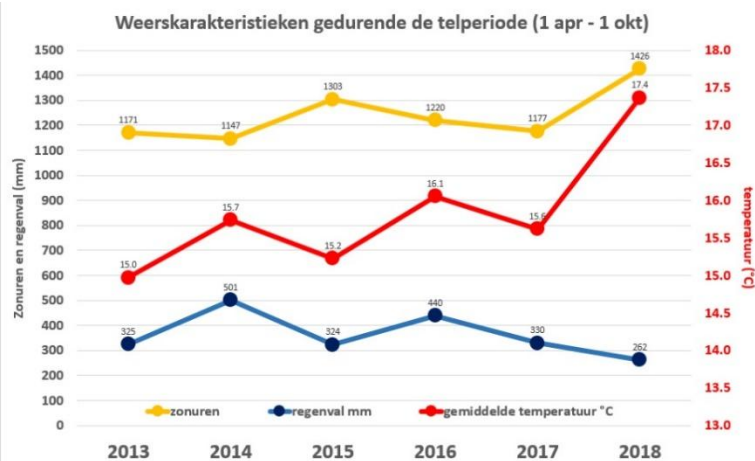

Inleiding

Vrijwel elk jaar vermeld ik in mijn overzicht wel ergens, dat de tellingen afhankelijk zijn van de weersomstandigheden, maar als het ooit van toepassing was, dan toch wel in 2018. Sinds ik deze overzichten maak, is de gemiddelde temperatuur tijdens de telperiode nooit zo hoog geweest, zijn er nooit zo veel zonuren geteld en is er zo weinig neerslag gevallen. De eerste twee zijn voor de dagvlinders natuurlijk geen probleem, maar de droogte in juni/juli was catastrofaal voor de planten en derhalve voor de rupsen. De grondwaterstand was zelfs op het eind van het jaar nog altijd niet op een normaal niveau. Pas in januari dit jaar kwam het niveau in het groene gebied, maar in maart zat het grondwaterniveau al weer ver onder normaal peil. Het was dus van Bernard een goede ingeving om eind 2017 een verdieping met vijfverfolie in de grote pool aan te leggen.

Dankzij datzelfde mooie weer zijn er ook meer tellingen uitgevoerd dan in de voorgaande jaren en wel 52 keer. Daar zijn heel wat weken bij, waarop drie tellingen zijn uitgevoerd. Om een reëel beeld te geven van de resultaten en vergelijking met eerdere jaren mogelijk te maken, heb ik de tellingen ingeperkt tot maximaal twee per week, waarbij voorrang is verleend aan de tellers, die voor die week waren aangewezen. Het aantal tellingen daalt daarmee tot 44. Er zijn dus ook weken met minder dan twee tellingen. De resultaten zijn te vinden in de excel-file

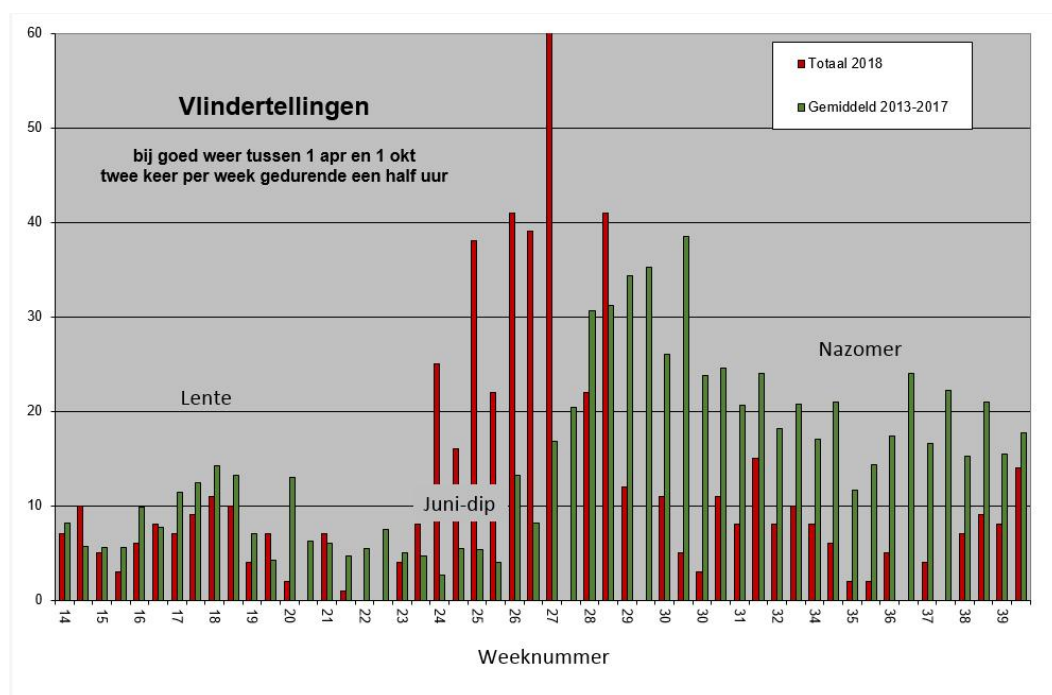
Zie voor de detailfiguren de verschillende werkbladen in 'vawa_vltuin_vlindertellingen2018.xlsx'.

'vawa_vltuin_vlindertellingen2018.xlsx'. Voor diegenen, die graag alle tellingen willen zien, is er ook een uitgebreidere file beschikbaar.

Het weer in 2018

In de voorgaande jaren heb ik steeds de weergegevens laten zien, zoals deze er volgens het KNMI voor Eindhoven hebben uitgezien gedurende het hele jaar, waarin de tellingen zijn uitgevoerd. Omdat voor de vlindertellingen natuurlijk alleen het weer van belang is van de voorgaande periode en niet wat nog komen moet, heb ik de grenzen verlegd van 1 jan t/m 31 dec naar 1 okt 2017 t/m 30 sept 2018. Maar in het overzicht van jaar tot jaar (werkblad vjtj) zijn nog altijd de jaarcijfers opgenomen over heel 2018.

Aanvankelijk zag het ernaar uit dat het een geweldig teljaar zou worden. Tot aan februari 2018 werden maar gematigde temperaturen geregistreerd. Februari kende wel wat koudere periodes (de donkerblauwe lijn geeft niet de minimumtemperatuur in de grafiek aan, maar de temperatuur gemeten 10 cm boven de grond - altijd wat kouder dan de minimumtemperatuur). Maar daarna nam de temperatuur al weer snel toe en eerst de maximum en kort daarna zelfs de gemiddelde temperatuur passeerde keurig op tijd de 13°C grens, waarboven geteld mag worden. In vrijwel de gehele telperiode is de gemiddelde temperatuur boven de 13°C gebleven. Maar zoals al gemeld gooide het ontbreken van regen uiteindelijk roet in het eten. Dat is nog het beste te zien aan de hand van het aantal vlinders dat wekelijks is geteld in vergelijking met het gemiddelde van de vijf voorgaande jaren.

Duidelijk is dat wanneer normaal de juni-dip plaatsvindt, nu de zomervlinders al ruimschoots te voorschijn kwamen in 2018. Maar als de gevolgen van de droogte duidelijk worden, stort het aantal vlinders, ondanks het mooie weer, behoorlijk in.

Vermeldenswaard is nog, dat de wind meer uit noordelijke richtingen kwam, iets dat ik al eerder meende waar te nemen, maar wat nog niet in de cijfers naar voren kwam. Ook nu is dat overigens niet te zien in de jaarcijfers, maar alleen gedurende de telperiode. De gemiddelde windsnelheid was overigens niet abnormaal. Datzelfde geldt eigenlijk ook voor de andere jaarcijfers met uitzondering van de zonuren en de regenval, maar de laatste uitsluitend gezien over heel 2018.

Zie voor de detailfiguren de verschillende werkbladen in 'vawa_vltuin_vlindertellingen2018.xlsx'.

De tellingen

In de grafiek met alle 44 tellingen zijn de kolommen onderverdeeld naar de verschillende soorten. Helaas zijn er weer wat minder soorten waargenomen dan vorig jaar en niet alle in de rechterkolom vermelde vlinders zijn in 2018 gedurende de tellingen gezien. Het zal niet verbazen, dat de top drie nog steeds bestaat uit de citroenvlinder, het kleine koolwitje en het klein geaderd witje. Opvallend was wel het vrijwel ontbreken van overdag vliegende nachtvlinders. Daar staat tegenover dat er toch een tweetal highlights te melden waren. Ten eerste de uitbraak van de eikenpage in de zomer en de bijzondere waarneming van de grote weerschijnvlinder, een zeldzame gast in onze vlindertuin. Maar zoals gezegd had de droogte grote impact op de vlinderstand en gedurende lange tijd werden uitsluitend enkele witjes en citroentjes waargenomen. Slechts bij het sluiten van het telseizoen werden toch nog enkele dagpauwogen en atalanta's gespot. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat als we de waarnemingen ordenen naar aantallen, dat de citroenvlinder en koolwitjes ver uitsteken boven de rest. De dagpauwoog, atalanta, gehakelde aurelia en kleine vuurvlinder bleven nu ver achter ten opzichte van 2017.

Vergelijken we onze waarnemingen met de landelijke waarnemingen, zoals gepubliceerd door de Vlinderstichting, dan zien wij zoals altijd meer witjes en landelijk meer zandoogjes en dit jaar wederom ook het icarusblauwtje. Wat wel opvalt is dat de vlinderstichting eigenlijk een toename in het aantal vlinders heeft geregistreerd. Om een vergelijking enigszins mogelijk te maken is het waargenomen aantal vlinders weergegeven gerelateerd tov de meest waargenomen vlindersoort (= 100) zowel voor de vlindertuin (citraenvlinder) als voor de landelijke tellingen (bruin zandoogje).

In de volgende paragrafen worden de verschillende soorten wat gedetailleerder bekeken. Daarbij is het ook mogelijk om een overzicht te geven over een aantal jaren. Daarbij valt onmiddellijk op, dat waar de ene vlindersoort soms ernstig heeft te lijden van het weer, de andere soort juist weer goed gedijt. Maar zes jaar waarnemingen zijn natuurlijk te weinig om al conclusies te kunnen trekken, zeker na zo'n zomer als in het afgelopen jaar.

Van de **witjes** zijn de citroenvlinder, het kleine koolwitje en het geaderd witje feitelijk het gehele jaar door in verschillende generaties waargenomen. Zij leken het minst last te hebben gehad van de droogte. Het oranjetipje wordt uiteraard alleen in de lente en het groot koolwitje alleen in de zomer waargenomen. Beide vlinders volgden de landelijk trend en die is voor het oranjetipje zorgwekkend. Het groot koolwitje had echter een redelijk jaar.

De droogte heeft daarentegen voor de **grote dagvlinders** dramatische gevolgen gehad. De aantallen waren nog lager dan in het rampjaar 2015. Gelukkig werden op het eind van het telseizoen nog enkele van deze vlinders gespot. Maar nog zo'n droog seizoen kan rampzalige gevolgen hebben voor de vlinder- en insectenstand. De atalanta, de distelvlinder en de kleine vos volgden de landelijke trend, maar van een toename van de koninginnenpage was in onze tuin niets te merken. Daar staat dan de waarneming van de grote weerschijnvlinder, met slechts 27 waarnemingen zelfs landelijk een zeldzame vlinder, natuurlijk weer tegenover.

Het zwartsprietdikkopje is niet gesignaleerd in de vlindertuin, maar het groot **dikkopje** kende een normaal jaar geheel in lijn met de landelijke trend.

Bij de **blauwtjes** was de meest opvallende gebeurtenis de uitbraak van de eikenpage, die de gemoederen van de tellers gedurende enkele weken bezighield. Maar ook het boomblauwtje heeft het goed gedaan. Alhoewel de aantallen wat minder waren dan gebruikelijk, liet ook het kleine vuurvlindertje zich weer zien aan het eind van het seizoen.

De aantallen **zandoogjes** waren voor het derde jaar achtereen niet indrukwekkend. Alhoewel nog niet zorgwekkend, lijken ze landelijk wel achteruit te gaan in aantallen.

De **dagactieve nachtvlinders** werden maar spaarzaam waargenomen in 2018.

Alle data en grafieken zijn te vinden in de excel-file 'vawa_vltuin_vlindertellingen2018.xlsx'. De weerdata zijn afkomstig van het KNMI voor Eindhoven (<https://weerstatistieken.nl/eindhoven>) en de gegevens over de waterstanden van Hydronet (<https://embed.hydronet.com/embed.aspx?id=6045&h=4610815681>).

Dank uiteraard weer aan de tellers, die trouw iedere week erop uittrokken, maar ook aan de niet aflatende ijver van de tuiniers in de groep, zodat de tuin er dankzij hen altijd prachtig bijligt.

Harry Koopmans